

Datum

28 oktober 2021

Geachte woordvoerders Digitale Zaken,

In week 44 debatteert u over het wetsvoorstel Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (WMEBV). Eind vorig jaar is een pilottraject gestart met 4 gemeenten om de haalbaarheid van de WMEBV in de praktijk te testen. Inmiddels zijn er tussenresultaten te melden, daarom geven wij graag enkele zaken mee die u hopelijk kunt betrekken bij het debat.

De impact van de WMEBV blijkt groot. Wij verzoeken u aan de minister te vragen een geleidelijke invoering mogelijk te maken, de pilots gelegenheid te geven tot een afronding te komen en gemeenten te compenseren voor de kosten die met de implementatie gemoeid zijn.

Impact

Uit de tussenresultaten van de pilot blijkt dat het implementeren van de WMEBV een omvangrijke operatie is:

Het aantal (deel) processen dat geraakt wordt is groot: in de pilotgemeenten zijn er ruim 400 processen waarbij bestuurlijk verkeer plaatsvindt. Dit aantal processen is onafhankelijk van de gemeentegrootte.

De processen zijn belegd bij veel verschillende organisatieonderdelen binnen de gemeente en alle bedrijfsvoeringsaspecten binnen de gemeente worden geraakt:

- Processen, werkinstructies, procesbewaking.
- Beleggen van nieuwe taken en (coördinatie van) verantwoordelijkheden in de organisatie.
- Systemen die primaire processen ondersteunen, zaaksystemen, de website, archiefsystemen en andere systemen.
- Beveiliging op een passend niveau: niet te zwaar om geen onnodige belemmeringen op te werpen, niet te licht om geen onveilige situatie te creëren.
- Veel personeelsleden krijgen met een wijziging van hun werkzaamheden te maken.
- Inwoners moeten worden geïnformeerd over de nieuwe werkwijze.
- Nieuwe onderwerpen waar juridische uitspraken over gedaan moeten worden.

Met name het inventariseren van de 400 processen waarbij bestuurlijk verkeer plaatsvindt en de aanpassingen om dit conform de WMEBV te laten verlopen zal erg tijdrovend zijn. Gemeenten vinden dit een bewerkelijk proces, met een lange doorlooptijd (tussen de zes en acht maanden). De impact zal bovendien hoog zijn indien de ICT-functionaliteiten die nodig zijn voor de uitvoering van de WMEBV nog niet beschikbaar zijn in de bestaande systemen. Deze moeten in dat geval worden aangepast of aangeschaft.

Geleidelijke invoering

De omvang van de opgave maakt het zeer riskant om voor één moment te kiezen waarop alle gemeenten aan de WMEBV moeten voldoen. Een overgangstermijn van bijvoorbeeld 2 jaar waarin de gemeenten zich kunnen voorbereiden en stap voor stap aan de eisen kunnen voldoen is noodzakelijk. Dit geeft de gelegenheid om per product of cluster van producten een logisch moment te kiezen om elektronisch bestuurlijk verkeer mogelijk te maken en de invoering zorgvuldig te laten plaatsvinden. Benodigde ICT-aanpassingen kunnen makkelijker en efficiënter gecombineerd worden met regulier onderhoud en doorontwikkeling. Daardoor leidt een geleidelijke invoering tot minder risico's, lagere kosten en betere uitvoerbaarheid van de wet voor gemeenten. Daarbij kan

prioriteit gegeven worden aan soorten bestuurlijk verkeer die veel voorkomen of die vanuit bestuurlijke overwegingen voorrang moeten krijgen. We vragen om een dergelijke geleidelijke invoering en om daarbij het tempo van invoering met gemeenten af te stemmen.

Geen gelijktijdige invoering wetten

Gemeenten staan momenteel voor de opgave om de implementatie en uitvoering van een groot aantal wetten en wetsvoorstellen zoals Wet Open Overheid, de gemoderniseerde Archiefwet en de Wet Digitale Overheid in te regelen. Om aan de verplichtingen van deze wetten te voldoen, moeten gemeenten aanpassingen aanbrengen in de inrichting van onder andere hun werkprocessen, de organisatie en de ICT. Het grote aantal wetten en het zoeken naar de samenhang daartussen trekt een wissel op de capaciteit van gemeenten. Wij vragen u er daarom bij de verantwoordelijk minister(s) op aan te dringen de invoeringsdata van samenhangende wetgeving op elkaar af te stemmen, zodat de wetgeving daadwerkelijk uitvoerbaar is.

Pilots afronden en compensatie kosten

Gelet op de impact is het onvermijdelijk dat aan de WMEBV kosten voor gemeenten verbonden zijn. Incidentele kosten zijn er met name voor de inventarisatie, de organisatie en ontwikkeling van formulieren voor elektronisch verkeer. Onze actuele inschatting is dat het gaat om een incidenteel bedrag van € 15 miljoen. Na de invoering is een permanente coördinatiefunctie nodig om te zorgen dat blijvend aan de wettelijke eisen voldaan wordt. De structurele kosten daarvan zijn vooralsnog onbekend.

De pilots zijn met steun van BZK verlengd en nog niet helemaal afgerond, omdat het niet mogelijk bleek in korte tijd tot een volledige analyse van de impact van de implementatie van alle aspecten van de WMEBV te komen. De gevolgen van de zorgplicht van het bieden van passende ondersteuning aan inwoners die dat nodig hebben, zijn bijvoorbeeld nog niet in kaart gebracht. Een dergelijke analyse is noodzakelijk om de uitvoerbaarheid van de wet in zijn geheel in kaart te brengen. Wij verzoeken u de minister te vragen om na de afronding van de pilots met ons in gesprek te gaan over de financiële compensatie van gemeenten voor de uitvoering van de WMEBV, conform artikel 2 Financiële Verhoudingswet.